

מסורת הש"ס

(א) כתובות ב: לקמן נ: דברים כ: (ב) [כתובות ב: לקמן לד: (ג) [כתובות ב: ב"מ יב: (ד) [תוספתא פ"ג] (ה) [ב"מ מה' (ו) [תענית יט: ע"ש ב"מ] ופס"י ז"ע] (ז) [תוספתא ריש פ"ג ע"ש] (ח) [דף ב: (ט) ומכר רש"ל (י) [דף ב: (יא) [ב"מ: שיהא (יב) [ועין היטב תוספות ב"מ יב ד"ה ואמר שמואל ותוספות בכורות יח ד"ה ע"ש]

תורה אור השלם

1. וזה דבר השמטה שמוט בל בעל משה ידו ארשר לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמוטה לזה דברים טו ב

גליון הש"ס

נב' ביחידא לא מוקמינן ע"י פלא פ"ה מ"ז וזכ"ר שס: שם וא"ן שביעית משמטתה ע"י כח"ש פ"ק דמטות סימן ג: תוס' ד"ה ביחידא וכו' א"ה ברבנן ע"ן לשל יד יג ע"ה תוס' ד"ה ואל:

מוסף רש"י

ופסקיה מברא. הנסר הפסקיו שיהיה המעשרות מלך שער ולא יוכל לעבור (כתובות ב:). חזר דאמאי. שכלמי (שם). לא שמיא מתיא. וכו' גיטא ואל כלתה מינשא לחרב וגם לכהני נפלת מהיום תרקבא. מלך סאה מתי וקב. (יומא יח:). דניר. וכו'. (שם). (שם). אונס בגיטין. און עינת אונס בגיטין (שם). במכירי הכהונה. שמיא העיר קרובי ומכירי סון זה ומכין לו ויכוי כמנחות כהנותמן מלך כשהמכות קודם שיהיה סון הכהונה. (שם) (יב: קכב). עשו שאינו זוכה כוכבה. א"ע"ש שלג וזה סון כהןך דאל לא מטא ליה מעולם עשאו כלולו ואל (בכורות יח:). נתן לו מעות ב"י יכול לחזור בו. זה זה (ב"מ טד:). דאקון. שטל בקנה שנתקן מעט לאמר שמינשו. (תענית יט:).

פסקי ר"ד

פיסתי הירני מאמינה לומר שלא באתי בתוך זה הזמן אצלה וכן דומיקרא הימנה תו וכן מהומין לערער וכו"ש דאנן לא ניקום ונעזר אלא טעמא דאמר הכי אבל האי דלא אמר הכי ליהושע איכסוף לסוף אגילי מילתא דאדורה הות אמר רבא אמר בנשואה דרביבה עילוי ומחור לפייס יאמרו באדורה שאינה חביבה עילוי כ"כ אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי כי משו ב"ד שליח שני בפניו של השליח ראשון משו לי או דלמא שלא בפניו פי' כי משו ב"ד שליח שני בפניו של השליח ראשון משו לי או דלמא שלא בפניו נמי

כי משו ב"ד שליח. מי צעי בפניו דשליח קמא או אפילו שלא בפניו כגון זה שהוא אונס ואינו יכול לעכב כאן ויכל לדרכו: **מברא**. מעבר המים שלא מלא את המעבורות: **לא שמיא מתיא**. דלא מטי עד הכא ואין טענה אונס בתנאי גיטין למימר אינסא. א"נ יש אונס בגיטין הא אוקימנא בשמעתא קמייתא דכתובות

דהאי אונסא דשכיח הוא ואיצעי ליה לאתניו: **ליהוי גיטא**. מעכשיו א' אמסור לה גט על תנאי זה אי לא אפייע לה: **פייסה**. דבזרים והרבה עליה ריעים ולא נתרמזה להשלים אחר: **מי יכב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא**. וכיון שלא עשה כן נמצא שלא פייסה ואע"פ שאין לו לא אמרינן אנים דאין אדם יכול לטעון אונס בתנאי של גט והוי גיטא: **אטו תרקבא דדינרי צעי למיסב לה**. והרי אין לו ואונס הוא דהא פייסה בנה שצדו לעשות ולא דאיפייסא ולא הוי גיטא דיש אונס בגיטין: **הא כמאן דאמר נז' פלוגתא דתרי לישני ואליצא דבא היא במסכת כתובות בשמעתא קמייתא**: **בתנאי להיום מפריש עליהן מחלקן**. המלוה הזה כשיפריש תרומותיו ימכור המלוהה ויעבד הדמים לעצמו בצרפון החוב זה שצדל הכסן וכן המעשר ראשון שצדל לוי ומעשר עני שצדל עני והמעשרות יעכב ויאלץ אלא שםפריש מעשר מן המעשר לכהן שה"ל מותרין לזרים מכיון שאין כאן גזל ממנות שצדו נתן דמיהם לכהן זה וצעתה ההלוואה פסק להם דמים: **ליטול רשות מן היורשין**. מפני שאין חוב זה מוטל עליהן לפרוע יטול מהם רשות אם רוצים שיתקבל חובו שצדלים יעכבם ממעשרות עצמו: אינו צריך לטול רשות. דיש כח לז"ד להטיל חוב זה על כל הכהונה והלויה לפי שתקנתם הוא שימצאו מעות להלוואה: **גב' ואע"ג דאל אסו לידיה**. בתמיה א"ע"פ שאינו נותן עליו ויחזיר לו קמני ממני' דפריש עליהן וכיון דלא מנו לידיה מאל זכי ליה להאי כהן הך תרומה שיקבלנה זה בחובו והיאך יא' ידי נתניה: **במכרי כהונה**. כמו איש מאת מכרו (מ"ב יב) שהם מכירו ואוהביו דאינו רגיל לתת תרומות ומעשרות אלא לכהן או הלך כיון דמלתא דשפיטא היא לדלדוהי יכבדו להו אסמי להו שאר כהני דעמייהו והוה כמאן דמטו לדידיהו ומהוירן לו: **עשו אחרים**. כשהוא מפריש מוסרו למעשרות צד אוהבו ואומר זכי במעשר זה לפלוני לוי והוה ליה כמאן דמטא לדידיה וחזר ומחזירן לו: **עשו אם שאינו חכם כוונס**. במקומות הרבה מפני תקנה עשו כן לרבי יוסי. צהניקין (לקמן דף נט:). עני המנקף בראש הזית ומאודות עיפות ומלאות חרס וצבוכיות (דף יח:). כל שחליפי צד כהן פטור מן המנחות ובגמרא דשנים אוחזין (ב"מ דף יג:). השוכר את הפועל ילקטו צנו אחריו דאף על פי שאין זכיה לקטן עשאוהו מוכה וצבול' י"ל מפני תקנה עשו: **כשער הוול**. שאם יחלו חיתין בשעת הפרשת תרומות אף על פי שלא יא' השער: **ואם צל לחזור**. לקמן מפרש: **נשיאשו הצעלים**. כגון שהלוהו כדי שיעור תרומות שנה זו ועל מנת לקבלם בשנה זו וראה ששנתדפו שדומיו ונחייאש מאותה הלוואה ואמר ווי לחסרון כים ואחר כך חזרו ונתקנו אין מפריש עליהם דילוש דבר האבד הוא: **פוסק עמאש כשער הוול פשיטא**. כלל תנאי נמי אם צל לפסוק כשער הוול נמי ימחה דידו גבי שאר פוסקין על הפירות נמי הכי תניא בנזירה נשך (ב"מ דף עב:): **דמי שפסק דמי**. וה"ק הפיסוק שהוא פוסק עמאש כשער הוול הוא שאם יחלו לתדמים הללו שהוא פוסק בשעת הלוואה יקבלם כשער הוול: **דדי ליה**. כגון לא קניא ציה לא יגוש. שאינו יכול לתדמו כלום: **צעל פסיוס**. אם צל לחזור בכהן אין יכול שהרי כספו צידו וזה לא היה לו למשך ממנו כלום לילמא ליה לא משכתי: **אנל כהן חוזר בלו**. דקיון דשעשוהו מוכה יכול לטעון לא משכתי ממני פירות: **לא לריכא דאקון**. בשעה שייצב ממנו כלום בקנה: **מסו דסימא אקנתא מילתא היא**. דמשעלו בקנה אם מתייצבים חוזרים ומתקנים ומלתא דלא שכיחא הוא שיהו מתקלקלין לגמרי ולא הוי יאוש מעליא קמ"ל: **אוסו בשעצ**. שהקריב להם בזהו השעצ ראו לזורסם וכל ליים וזכין צמערות לפיקר יעבד זה את המעשרות שצדל הקריב להם בזהו: **עניי ישראל**. הכל ליכא למימר בחוקת יורשין שמה יורשים עשירים הם אכל בחוקת שאר עניים יפריש ויעבדם דהואיל ותקנת עניים הוא נוחא להו לכל עניי ישראל שמהא דת זו נוהגת בישראל כדי שימצאו מלים להם כשיטרכו הלכך כי גבי משאר עניים לאו גזל את העניים הוא: **עניי**

כל הגט פרק שלישי גיטין

ל

מי יהיב דה תרקבא דדינרי ואל איפייסא. אע"ג דלית ליה אין טענה אונס בגיטין והוי גט וא"ת וכי יכב לה נמי תרקבא דדינרי אמאי לא הוי גיטא הא לא איפייסא ואור"י דאי לא פייסנא לה משמע אם לא אטרח לפייסה דבדר גדול ואי יכב לה הרי טרח לפייסה וקיים תנאו אע"פ שלא נתפייסה: **במכרי לא קתני**. אע"ג דמזכה נמי לא קתני מ"מ נוחא ליה לאוקמי במזכה דאיירי בכל הכנים ומאלן דמוקי לה במכרי משום דמזכה לא קתני אע"ג דמכרי נמי לא קתני משמע ליה מפרישין עליהן סתם בלא שום זכור: **ביחידא לא מוקמינן**. אע"ג דשמואל פסקי צ"ק דב"מ (דף יב) כרבי יוסי דעשו את שאינו זוכה מוכה מכל מקום מסתבר ליה לאוקמי נתינתין א' אפילו כרננין: **ופוסק עמאש כשער הוול**. דמכ"ל דאע"ג דלא פסק כמי שפסק דמי ואין צו משום דצית אפילו פוסק הרבה פחות משער הוול:

הא קמ"ל אע"ג דלא פסק בו'. וא"ת הא נמי פשיטא דצפרק אציהו נשך (שם דף עב:). אמר ר' יהודה שיכול לומר לו מן לי כזה או מן לי מעותי וי"ל דהסמ שאומר לו שעת הול אכל הכא אפילו שמך עד שהוקר השער: **ב"ין רבי צית ציה לא יהיב ציה בו'**. והא דאמר רב צפרדיאס בנזירה נשך (שם דף עב) אע"ג דלית ציה מיהא הכא המירו משום תקנת כהן: **לא שני אלא בעל הבית בבחן**. אפילו לרנן דפלגי ארצי שמעון צ"פ הוצב (שם דף מד:). ולית להו כל שהספק צידו ידו על העליונה הכא לא גרע מכי לית ליה לא יכב אי נמי כדפריש בקונטרס דהכא דאין לו למשך ממנו כלום לא מני דדר ציה:

אכא רבית. ואין שביעית משמטתו ואם בא לחזור אינו חוזר נתיאשו הבעלים אין מפריש עליהם לפי שאין מפרישין על האבדו אמר מר פוסק עמאש כשער הוול פשיטא הא קא משמע לן אף על פי שלא פסק כמי שפסק דמי ואין בו משום רבית מאי טעמא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי אין בו משום רבית ואין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה ילא יגוש ואם בא לחזור אינו חוזר אמר רב פפא לא שנו אלא בעל הבית בבחן אבל כהן בבעל הבית אם בא לחזור חוזר דתנן א' לתנן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו: נתיאשו הבעלים אין מפריש עליהן לפי שאין מפרישין על האבדו: פשיטא לא צריכא דאקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא קמ"ל: תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר "המלוה מעות את הכהן ואת הלוי בב"ד ומתו מפריש עליהן בחוקת אותו השבט ואת העני בבית דין ומת מפריש עליו בחוקת עניי ישראל ר' אחי אומר בחוקת עניי עולם מאי בינייהו איכא

מעות להלוואה בשעת דוחקס ומקשי ואע"ג דלא אתו לידיה פי' אע"פ שלא באו התרומות והמעשרות ליד כהן מעכבן לעצמו בתמיה כיון דלא אתו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן שיהא שלו ותפסם לו בחובו ונמצא שלא קיים מצות נתניה אמר רב במכירי כהונה ולויה פי' כמו איש מאת מכרו שהם מכירו ואוהביו ואינו רגיל ליתן תרומותיו ומעשרותיו אלא להם הלכך כיון דמילתא פשיטא היא דלדוהי יחוב להו אם הלוחו שהם כהנים ולוים אסחו דעתא עלייהו ואלו כמאן דמטו לדידיהו הניי אבל לשאר כהנים ולוים שאינן מוכרים לעשות כן שהשולא אמר במזכה לתן ע"י אחר פי' מפרשים וממה לתן על ידי אוהביו ואומר לתן זכה בעבורם וזכין לאדם שלא בפניו וקיים בה מצות נתניה וחוזר ונטול בעבור חובו: תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר המלוה מעות את הכהן ואת הלוי בפני ב"ד ומתו מפריש עליהן בחוקת אותו השבט ואת העני בפני ב"ד ומת מפרישין עליהן בחוקת עניי ישראל

עין משפט ור מוצה

ג א מ"י פ"ו מהלכות גירושין הלכה כג סמג עש"ן נ טו"ע דא"ע פ"י קמח סעיף: **נא ב ג** מ"י פ"ט שס הלכה ח סמג שס טו"ע דא"ע סימן קמח סעיף א: **גב ד מ"י** פ"ו מהל' מעשר הלכה ח סמג עש"ן קלה: **גה ה מ"י** שס ה' א: **גו ה** מ"י פ"ט מהל' גירוסים הלכה ג': **גה ט י ב** מ"י שס הלכה י: **גו ל מ"י** פ"ג מהלכות מכירה הלכה ד ופ"ו הלכה ח סמג עש"ן פ"ט טו"ע דא"ע סימן קלח סעיף א ופ"י דע ס"א:

פסקי ר"ד (המשך) לו לפייסה עד שתתפייס והיא לא נתפייסה בדבריהם אי הוי יחוב לו תרקבא דדינרי הוה מייסא א"כ נמצא שלא פייסה והגט גט הוא ואי אמרת אונס הוא שהרי אין לו תרקבא דדינרי אין טענה אונס בגיטין הלכך כיון שלא פייסה עד שתתרצה ותתפייס עמו [דף] גט ואינו יכול לטעון בכל כחי פייסתיא ואונס אני: **בתנאי** המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחוקת שותן קיימין אין חוששין שמא מת כהן או לוי או שמה כהן והני ואם מתו חוזר לטול רשות מן היורשין ואם הלוי לפני ב"ד אין צריך לטול רשות מן היורשין פי' הלוה מעות לכהן ע"מ להפריש תרומותיו ולהפרע מהן חוב זה שפירשם כדי חובתו פירותיו וימכרם לכהנים והדמים יעכב לעצמו בשביל חוב זה וכן הלוח צריך להפריש מעשר ראשון ולעכבו לעצמו בפרעון חוב זה ויפריש ממנו תרומת מעשר שבתלביא ואדורה לזרים ויחביה לכהנים ושאר המעשר יאלץ הוא [בבבבב] וכן הלוח מעות לפניו אחר הלוה מעות עילוי מעשר עני ויפרישו ויתקן פירותיו שגם מעשר ואם מוטל לעצמו לפרועו כענין זה מפני שאין חוב חוב מוטל עליהן לפרועו הלכך אם יתצרו יפריעו חוב זה בענין זה יעכב חובו המוטל לעצמו ואם לא יתצרו חייב ליתנם לכהן ולוי ועני אחרים: **לכח** ולוי ועני אחרים: **וכי** שכח שי לב"ד להטיל חוב זה על יורשיוהו לפי שתקנתם היא זו שימצאו